

Toezicht op de circa 45.000 ANBI's gebrekkig.

Actualiteiten rond nut beogende instellingen

Over nieuwe regels en regels die op stapel staan

Door: Redactie DDB

14-08-2023

Fiscaliteit

Onlangs zijn nieuwe regels in werking getreden voor ANBI's. Bovendien staan er andere nieuwe regels op stapel. Assurance- en advieskantoor Pricewaterhouse Coopers (PwC) zette ze op een rijtje. Een beknopt overzicht.

Eerst dit. ANBI's zijn algemeen nut beogende instellingen. Ze zetten zich nagenoeg geheel in voor het algemeen belang. Verenigingen (sportclubs, hobbyclubs) zijn meestal geen ANBI. Zij zijn mogelijk een Sociaal Belang Behartigende Instelling (SBBi). Dat zijn instellingen die op de eerste plaats de individuele belangen van leden of van een kleine doelgroep behartigen en een maatschappelijke waarde hebben.

Eind vorige jaar waren er ruim 45.000 ANBI's geregistreerd waarvan er 7.756 de status hadden van culturele ANBI. De ANBI-status geeft recht op vrijstelling van erf- en schenkbelasting. Natuurlijke personen die een schenking aan een ANBI doen kunnen deze gift aftrekken voor de inkomstenbelasting. De wet kent ook voor rechtspersonen die aan vennootschapsbelasting zijn onderworpen een giftenaftrek. Daarnaast zijn er nog andere fiscale faciliteiten.

Toezicht

De kans op fraude is aanzienlijk omdat er nadat de ANBI-status is toegekend geen effectief toezicht is op de naleving van de voorwaarden ervan. Dit gebrekkige toezicht komt door beperkte capaciteit en gebrek aan gegevens bij de Belastingdienst. Voor de circa duizend meest zichtbare ANBI's die actief fondsen werven of uitkeringen doen aan goede doelen uit opgebouwd vermogen is de kans op fraude klein.

Zij beschikken over erkenning van het CBF of zijn lid van een van de brancheverenigingen in de filantropische sector zoals Fondsen in Nederland (FIN). Het toezicht op deze instellingen functioneert via de vrijwillige erkenning van CBF en gedragscodes van brancheorganisaties. Dit toezicht door zelfregulering dekt dus maar een fractie van alle ANBI's. Daarbuiten is de kans op financiële fraude en/of ongewenst niet-financieel gedrag aanzienlijk.

Nieuw

Het toezicht op de circa 45.000 ANBI's moet beter worden door de komst van een centraal portaal. De regelgeving zal worden aangepast om ANBI's te verplichten hun gegevens via dit portaal aan te leveren bij de Belastingdienst. In de loop van 2023 kondigt de Belastingdienst aan wanneer inwerkingtreding daarvan haalbaar is. Intussen is begin april een online ANBI-aanvraagproces operationeel geworden. Ook is er het Informatieloket ANBI's.

Daarnaast geven 'kennisgroepen' van de Belastingdienst bindende adviezen ('standpunten') aan de inspecteur. Sinds 30 maart maakt de Belastingdienst deze standpunten openbaar. Een recent voorbeeld: er is geen sprake van algemeen nuttige activiteiten als de instelling het geheel van die activiteiten verricht tegen commerciële tarieven. Volgens het standpunt van de kennisgroep tellen voor het bepalen of sprake is van commerciële tarieven alleen de kosten en uitgaven mee die zijn toe te schrijven aan de algemeen nuttige activiteiten.

Met bepaalde kosten mag geen rekening worden gehouden, zoals fictieve vrijwilligerskosten en toevoegingen aan bepaalde (bestemmings- of continuïteits)reserves. Steunuitgaven aan andere instellingen kunnen wel worden meegenomen als ze passen binnen de algemeen nuttige doelstelling van de instelling en daarmee kwalificeren als algemeen nuttige activiteiten van de instelling zelf. Denk hierbij aan uitgaven van vermogens- en hybride fondsen.

Reeds bekend

Fiscaal en financieel nadelig voor donateurs is dat de periodieke giftenaftrek per 1 januari 2023 is afgetopt op 250.000 euro per jaar, hetgeen deze categorie 'grote' giften netto duurder maakt. Een andere verzwaring betreft de verplichte taxatie die per 1 januari 2024 moet worden opgesteld en overlegd om giften in natura met een waarde van meer dan 10.000 euro (per fiscale partner) te kunnen aftrekken van het belastbaar inkomen.

ANBI-actualiteiten 2023: een breed scala aan wijzigingen